

ОПШТЕСТВЕНА ОДГОВОРНОСТ НА ГРАЃАНИТЕ

ОДГОВОРНОСТ

Одговорност за општествените прашања.

СОЦИЈАЛИЗАЦИЈА

Поминување време со роднини, пријатели, колеги, во рекреација...

ЈАВЕН ДУХ

Почитување на законските обврски од страна на граѓаните.

ПОЛИТИЧКА АКТИВНОСТ

Учество на граѓаните во политички непартиски активности.

ВОЛОНТИРАЊЕ

Доброволна активност во заедницата.

УЧЕСТВО

Учество и активност на граѓаните во организациите на граѓанското општество.

ДАРУВАЊЕ

Добротворство преку работа, средства, знаење и/ли добра.

ЖИВОТНА СРЕДИНА

Одговорност кон животната средина и природата.

ЖИВОТ

Ставови за животот поврзани со правото на избор на живот и на употреба на насилство.

ОДГОВОРНОСТ КОН ЖИВОТНАТА СРЕДИНА

Општествената одговорност на граѓаните, покрај другите аспекти, ги опфаќа и законската и моралната одговорност на граѓаните кон животната средина. Оваа одговорност беше за првпат мерена во ова истражување преку десетина прашања за нивните ставови за заштита и зачувување на животната средина.

Граѓаните, за разлика од согласноста која ја даваат за нивната одговорност за почитување на законите или учеството во активности и организации, во големо мнозинство (78,6 %) не се согласуваат дека тие имаат одговорност за зачувување на животната средина.

Графикон 1. Одговорност на граѓаните за зачувување на животната средина

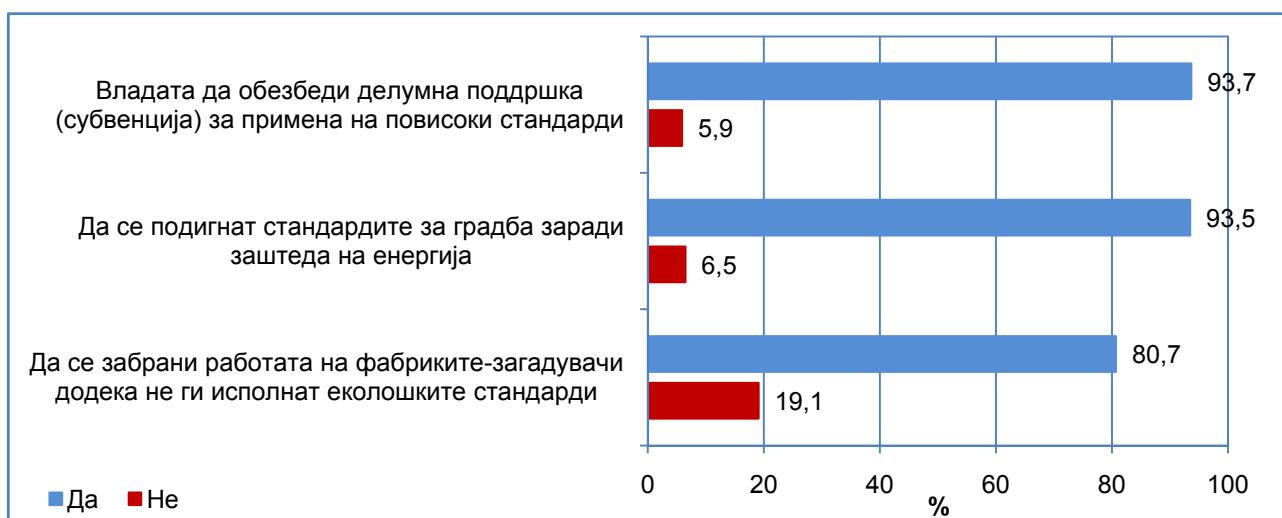
Одговорноста на граѓаните за зачувување на животната средина беше мерена преку девет прашања за стандарди за заштита на животната средина, мерки за заштита на воздухот и природата, како и за управување со цврстиот отпад.

За разлика од ниската согласност за нивната одговорност за животната средина, граѓаните сега даваат висока согласност и ги оправдуваат сите мерки и активности за кои беа прашани.

Највисока согласност граѓаните имаат за **обезбедување делумна поддршка од страна на Владата** за примена на повисоки стандарди (93,7 %), како и за **подигнувањето на стандардите за градба заради заштеда на енергијата** (93,5 %).

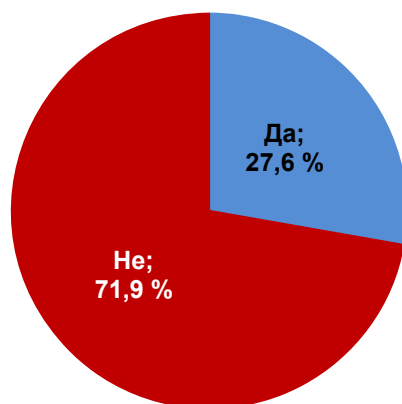
Додека не ги исполнат еколошките стандарди, **забраната** за работата на **фабриките-загадувачи** исто така има **висока согласност** (80,7 %).

Графикон 2. Согласност за воведување или зголемување стандарди за заштита на животната средина

За конкретни мерки за заштита на воздухот од загадување, како што е исклучувањето на патничките возила кои не ги исполнуваат еколошките стандарди, согласност дале 71,9 % од граѓаните.

Графикон 3. Согласност за одредување рок за исклучување на патничките возила кои не ги исполнуваат еколошките стандарди за издувни гасови

Профилот на граѓаните кои се согласуваат со воведување или зголемување на стандардите за заштита на животната средина е релативно хомоген, особено кога се работи за обезбедувањето делумна поддршка од Владата за примена на еколошки стандарди и подигнувањето на стандардите за градба. Сепак, нивото на образование и регионот имаат умерено влијание врз ставовите. Така за воведување рок за исклучување на патничките возила кои не ги исполнуваат еколошките стандарди се изјасниле 78,2 % од граѓаните со вишо и високо образование, а 63,5 % од оние со завршено основно образование.

Со забраната за работата на фабриките кои загадуваат најмногу се согласуваат граѓаните со средно и со високо образование (88,8 % односно 81,1 %), за разлика од граѓаните со незавршено основно и со основно образование (65,5 % односно 69 %).

Табела 1. Влијание на нивото на образованието врз согласноста за одредени мерки за заштита на животната средина

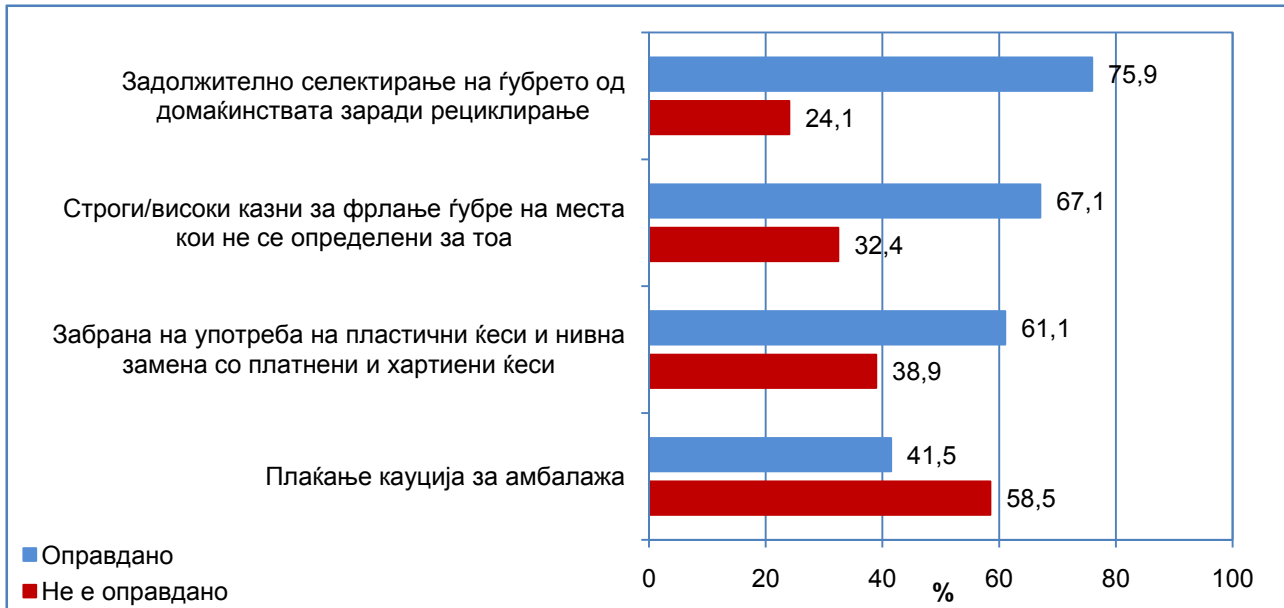
Образование	Незавршено основно	Основно	Средно	Вишо и високо
Исклучување на патничките возила	69,0 %	63,5 %	71,7 %	78,2 %
Забрана на работата на фабриките кои загадуваат	65,5 %	69,0 %	81,1 %	88,8 %

Регионот во кој живеат граѓаните има поголемо влијание кога се работи за исклучувањето на патничките возила и на забраната на работата на фабриките кои загадуваат. На пример, највисока согласност за забрана за работата на фабриките-загадувачи даваат граѓаните од вардарскиот регион (96,2 %), додека најмала согласност даваат граѓаните од источниот регион (53,2 %).

Граѓаните беа прашани и за конкретни мерки и активности кои се однесуваат на управување со цврстиот отпад, како што се: задолжителното селектирање на ѓубрето од домаќинствата заради негово рециклирање, строгите/високите казни за фрлање ѓубре на места кои не се определени за тоа, забраната на употреба на пластични кеси и нивна замена со платнени и хартиени и плаќањето кауција за амбалажа.

Најоправдано (75,9 %) за граѓаните е задолжителното селектирање на отпадот, а најмалку оправдано (41,5 %) плаќањето кауција за амбалажа (пластични шишиња, лименки и сл.).

Графикон 4. Оправданост на мерките за заштита на животната средина од загадување со цврст отпад

Полот, етничката структура, религиозната припадност, како и повеќето други социодемографски карактеристики немаат влијание врз ставовите на граѓаните. Но, како и за претходните, така и за овие мерки, регионот, образованието и делумно работниот статус имаат умерено влијание врз ставовите на граѓаните.

Оние кои живеат во западните региони на земјата повеќе ги оправдуваат забраната на пластични ќеси и нивна замена со хартиени и/или платнени. Граѓаните со високо или вишо образование помалку ги оправдуваат задолжителното селектирање на ѓубрето и забраната на пластичните ќеси од оние со незавршено основно образование. Работниот статус, пак, има влијание кога се работи за забраната на пластичните ќеси и плаќањето кауција за амбалажата, и тоа меѓу студентите и земјоделците.

Табела 2. Влијание на работниот статус врз оправдувањето одредени мерки за заштита на животната средина

Работен статус	Студенти		Земјоделци	
	Оправдано	Неоправдано	Оправдано	Неоправдано
Забрана на пластични ќеси	72,6 %	27,4 %	37,5 %	62,5 %
Плаќање кауција за амбалажа	56,8 %	43,2 %	29,2 %	70,8 %

Мнозинство граѓани не го оправдуваат (61,8 %) и ловот на дивите животни, кој влијае на намалувањето на биолошката разновидност.

Графикон 4. Оправданост на ловот на диви животни

Заклучоци

Еден од пет граѓани чувствува одговорност за зачувување на животната средина

Мало малцинство граѓани (21,3 %) сметаат дека се одговорни за заштита на животната средина, наспроти високата поддршка која ја даваат за мерките за заштита на животната средина. Можен заклучок е дека во овој аспект на одговорноста, граѓаните имаат високи очекувања од државата, односно од законското уредување, а мало чувство за своја лична одговорност.

Поддршка за стандардите и мерките за заштита на животната средина

Големо мнозинство граѓани се согласуваат дека треба: да се одреди рок за исклучување на патничките возила кои не ги исполнуваат стандардите за издувни гасови (71,9 %); **да се забрани работата на фабриките-загадувачи, сè додека не ги исполнат еколошките стандарди (80,7 %)**; и, да се подигнат стандардите за градба заради заштеда на енергија (93,5 %). Највисока е согласноста за обезбедувањето делумна поддршка (субвенции) од страна на Владата за примена на повисоките стандарди (93,7 %) потребни за заштита на животната средина.

Поддршката на мерките за заштита на животната средина е хомогена. Сепак, регионот и образованието имаат умерено влијание на ставовите на граѓаните.

Очекувано **најмногу се согласуваат со забраната за работата на фабриките-загадувачи граѓаните од вардарскиот регион (96,2 %)**. Со забраната за работата на фабриките-загадувачи и исклучувањето на патничките возила кои не ги исполнуваат еколошките стандарди повеќе се согласуваат граѓаните со високо/вишо и средно образование, отколку оние со незавршено основно и со основно образование.

Поддршка за рециклирање и справување со цврстиот отпад

Големо мнозинство смета дека **задолжителното селектирање на ѓубрето од домаќинствата заради рециклирање е оправдано (75,9 %)**.

Мнозинство граѓани ги оправдуваат забраната на употреба на пластичните кеси и нивна замена со хартиени и платнени и строгите казни за фрлање ѓубре на места кои не се определени за тоа (61,1 % т.е. 67,1 % респективно) и не го оправдуваат ловот на дивите животни (61,1 %). Но, **малцинство граѓани (41,5 %) го оправдуваат плаќањето кауција за амбалажа** која ја загадува животната средина (на пр. пластични шишиња).

За заштита на биолошката разновидност со неоправдување на ловот на диви животни

Мнозинство од граѓаните не го оправдуваат (61,8 %) ловот на диви животни кој влијае на намалувањето на биолошката разновидност, а понекогаш и на истребување одредени видови животни.